

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

59. De præceptis nouæ legis, & Euangelicæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

reiecit. Vnde quemadmodum in alijs scripturæ locis aliquando duplex lectio reperitur; sic etiam in hac ætate duplex annorum computatio, Græca scilicet atque Hebraica inuenitur.

Quartò Quæritur, quot, & quænam præcepta siue leges fuerint de Templo, partibus, & Atrijs eius trimò, præcepit Deus, vt Iudæi cum Deum, orarent, terga conuersa ad Orientem haberent, vultum verò conuersum ad Occidentem: quoniam Arca foederis, vbi se veluti præsentem Dominus exhibebat, ad occidentalem plagam sita erat, & ostium Templi in Orientem patebat. & ex Oriente in Templum venire Dominum populus putabat. Vnde illud Psalmi: *Psallite Domino, iter facite ei, qui ascendit super occasum*, sensum habet. Qui sedet super Cherubim regentes Arcam foederis ad Occidentem positam. *Iter facite eis*, hoc est, viam munite, & parate: *qui ascendit* hoc est, qui equitat, qui insidet, *super occasum* Nomen hebræum, quod latinus interpret 70. sequutus vertit in occasum est ambiguum significationis: aliquando enim significat vespæram, & occasum: aliquando solitudinem, & desertum: aliquando supremum cælum. *Qui ascendit super occasum*, vt 70. interpretes, & Latina versio habent: hoc est, *qui in tenebris habitat: qui posuit in tenebris: latibulum suum*, quia in luce habitat immensa, vel sicut dixi, *Qui sedet in medio Arce ad occasum constituta*. Nos verò cum Deum oramus extra Templum, Orientem respicimus: quia ex Oriente nobis Salus aduenit: Inde enim primùm lex Evangelica annuntiar, & promulgari cœpit, iuxta illud *Isaie: De Sion exibit lex, & verbum Domini de Hierosalem.*

Psal. 67.

Psal. 17.

Isai. 2.

Secundò, præcepit Deus vt in vno tantùm loco Templum extrueretur, eo videlicet, quem ipse sibi elegerat, & Hierosolymam e legit, vbi erat Mons, dictus Montach: qui mons pars quedam erat montis Sion, in quo Salomon Templum exedificauit.

Tertio: in domum Domini, quæ hebraicè dicebatur *Ethal*, soli sacerdotes ingrediebantur secundum ordinem vicis suæ: & quotidie bis, videlicet mane, & vespæri, ad thus adolendum in altari Thymiæmatis, & singulis quibusque sabbatis ad panes recentes in mensa propositionis inferendos, remois prioribus atque veteribus: & ad lucernas componendas, quæ in candelabris ardebant.

Quartò in oraculum, quod hebraicè dicitur *Deur*, & Latinus interpret reddidit Sanctum Sanctorum, solus summus Sacerdos intrabat, & semel tantùm in anno, & non nisi per sanguinem, hoc est, non prius quàm victimam immolasset, & sanguinis sacrificium obtulisset.

Quintò: in Atrium Gentium omnes intrabant, etiam Ethnici: in atrium Israelitarum, soli Israelitæ: in atrium interius soli Sacerdotes, & Leuitæ.

Sexto: præcepit Deus, vt ter singulis annis Iudæi Hierosolymam conuenirent gratia orationis, & oblationis in templo Deute. 16. habetur: *Tribus vicibus per annum omne masculinum tuum in conspectu Domini Dei tui apparebit in loco, quem elegerit: in solemnitate Azymorum, & in solemnitate hebdomadarum, & in solemnitate Tabernaculorum.* & Deutero-

nomij 12. *Cum terram Chananzorum possideritis, & facietis, quæ Deo placita sunt. Cit vobis vna ciuitas sancta in loco optimo, & præclaro: quemcumque Deus sibi elegerit: & Templum vnum in ea sit, in alia verò ciuitate nec templum, nec altare sit. Deus enim vnum, & genus Hebræorum vnum. Conuenient que in illa ciuitate ter in anno à finibus terra, quatenus Deo pro illis, quæ possident, gratias referant. Omne masculinum apparebit coram Domino: bene uolens enim vt inuicem contribuens se non ignorent, sed sua studia sibi communicent. Illuc venietis, & offeretis in loco illo holocausta, & victimas ac sacrificia vestra, primitias, vitæ, & donaria: primogenita quoque, ibi epulabimini coram Domino Deo. Case ne offeras in omni loco, sed in eo tantum, quem elegerit Dominus. Sic ibi.*

Animaduertendum est, antequam Tabernaculum foederis esset extructum à Moysè, Hebræos consueuisse sacrificia Domino offerre in omni loco, in quo Dominus suam præsentiam declarabat re aliqua mirabiliter effecta: post Tabernaculum verò extructum, illis non licuit extra Tabernaculum offerre, quia in Tabernaculo Arca foederis cõtinebatur. Et postquàm in terram Chananzorum deuenerunt, Tabernaculum mansit in Silo quadraginta quatuor annis, vbi victimæ mactabantur, & sacrificia offerebantur. Deindè tempore Heli Sacerdotis capta est Arca foederis à Philistæis, & per aliquot annos fuit à Tabernaculo separata: & tunc licebat Iudæis Domino hostias, & sacrificia immolare, & offerre, vbi cumque erat Arca foederis, donec tandem illata est in Templum à Salomone.

Numerorum primo præcepit Deus vt totus populus Hebræorum numeraretur per cognationes, & familias suas, & nomina singulorum. ita vt omnis masculus ad vigesimo anno, & supra, numeraretur tanquam apud, & idoneus ad bellum. Et numerata sunt sexcenta tria millia virorum quingenti quinquaginta, Leuitus non numeratis: De quibus locus est Dominus ad Moysen, *Tribum Leuiti non numerare neque pueri summam eorum cum filijs Israel sed consilium eorū super tabernaculum testimonij, & cuncta vasa eius, & qui quis ad ceremonias pertinet.* Ipsi portabunt Tabernaculum, & omnia utensilia eius: & erunt in ministerio ac peragunt tabernaculi metabuntur. Cum proficiscendum fuerit, septent Leuitæ tabernaculum: cum castra metanda, erigent. Et numerauit Moyses omnes masculos ex tribu Leui per cognationes, & familias. Et inueni sunt filij Leui, Gerson, & Caath, & Merari. De filijs Gerson, septem milia, quingenti. de filijs Caath, octo milia, sexcenti: de filijs Merari, sex milia, ducenti.

Cap. LIX.

De Præceptis nouæ legis, & Evangelicæ.

Animaduertendum est, Theologos in 30. distinet. 40. legem Nouam in tribus distinguere à veteri: in præceptis, sacramentis, & promissis. In præceptis quidem, quia in veteri lege data fuerunt multa præcepta, quæ ad iudicia, & cœremônias pertinebât, hoc est, ad ciuilem populi administrationem, & ad ritus cultus diuini: præter quæ, erant præcepta Decalogi, quæ spe-

quæ spectant ad mores cuiusque componendos. In lege noua Christus Dominus pauca præcepta, quæ ad iudicia, & cæremonias attinent, constituit, retentis eisdem præceptis Decalogi, quæ in legem naturalem, tum etiam veteri seruabantur. Quoniam præcepta moralia, vel continent ea, quæ per se bona sunt; vel prohibent ea, quæ per se mala sunt: & ideo, quamuis lex uetus, quod pertinet ad iudicia, & cæremonias, abrogata sit: quod ad mores tamen spectat, non est abrogata, quia præcepta moralia, licet ex lege veteri vim non habeant, habent tamen ex lege naturali, quam lex Euangelica non tollit, non abrogat, sed perficit. Hinc est, ut multa præcepta moralia in lege noua expressius, & clarius quàm in lege uetere, explicentur. Lex enim uetus repudium uxoris impune permisit: Noua tamen non item. Lex uetus, ab externis uisuras exigere, & accipere permittebat; non tamen Noua, in lege ueteri nuptiæ commendantur: in Noua, uirginitas potissimum laudatur. In ueteri, uxorum multitudo permittebatur; in Noua, non item.

In Sacramentis lex uetus à Noua differt, quia legis ueteris sacramenta gratiam non conferbant, sed significabant per Christum conferendam; at Sacramenta legis Nouæ, & gratiam significant, & simul etiam continent, & conferunt.

In promissis multum interest etiam inter legem ueterem & Nouam. Nam teste Bonauentura, lex uetus poenas temporales in fontes constituebat: & temporalia bona legem seruantibus promittebat. at Noua, iustus æterna bona promittit, & supplicia perpetua in improbos constituit. Quæ differentia legis, ut superius explicui, est ita intelligenda, quod noua lex sine ullis typis, & figuris cælestia, & æterna bona bene merentibus promittit, & poenas perpetuas male merentibus: contra, lex uetus expressim temporalia promittebat bona, sub typis uero, & figuris æterna. Vnde Paulus: *umbram, ait habens res futurorum bonorum; & alibi, omnia in figura continentur.*

His positis, Primum queritur, quare de lege ueteri ait Apostolus: littera occidit; & de Noua, Spiritus uiuificat? Respondeo cum Bonauentura, in 3. dist. 40. a. 1. quest. 1. & Gabr. 3. dist. 40. quest. 1. art. 1. hoc ideo esse, quia Sacramenta Nouæ legis gratiam conferunt: quam non conferbant, sed adumbrabant, & significabant Sacramenta ueteris legis. & ideo ex parte, lex Noua uiuificat, non uetus. Deinde ueteris legis præcepta prohibebant carnis cupiditates, & ex altera parte gratiam non dabant, qua desideria carnis cohiberentur, ac proinde malum, quod est fugiendum, ostendebant quidem: sed non præstabant gratiam, qua malum uitaretur; & ideo quasi per occasionem occidebat. Crescit enim libido & desiderium, ubi gratia, & charitas deest: quemadmodum si alicui famelico, vel sitibundo cibum, uel potum ostendas, nec tamen des, occasionem ei præbes, qua fames exardescat in agis. Præterea, lex uetus expressim temporalia promittebat; ac propterea non eo modo ad bene agendum, & uiuendum excitabat, quo modo noua lex, quæ aperte bona sempiterna promittit.

Secundo Queritur, quare lex uetus dicitur lex timoris, & non lex amoris. Respondeo cum S. Tho. 3. dist. 40. quest. 4. art. 2. hoc ideo esse, quoniam in lege Noua, cum primum promulgata est: Spiritus sanctus descendit in igneis linguis, diuinam charitatem ostendens, quæ corda hominum succenderent. Confirmata item, Noua lex est effuso Christi Domini sanguine, quod fuit ardentissimæ in humanum genus charitatis iudicium: at lex uetus data est in monte Synai, descendente Domino cum magna maiestate, conitruis scilicet, & fulguribus, quibus est totus populus Iudæorum ualde perterritus, ita ut diceret Moyfi: *Non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.* Præterea lex uetus poenas expressè comminabatur ijs, qui eam non seruassent, Lex noua, præmia, & multa bona eam seruantibus promittit. Lex igitur noua, spe bonorum inuitat, & allicit ad sui obseruationem; at uetus metu poenarum, eius professores, & cultores in obseruatione continebat. Vnde lex illa etiam dicitur seruorum, Noua uero filiorum, seruorum est, metu poenæ parere, filiorum uero, amore patris, & spe bonorum uirtutis officium præstare.

Tertio Queritur, cur lex uetus, graue iugum à B. Petro Apostolo dicatur, Lex noua à Christo Domino suauis iugum appelletur? Respondeo; ideo sic vocari, quia lex uetus innumera iudicia continebat; nam teste Genebra in Chronico, & ipsi quoque Hebræi testantur, præcepta quæ in affirmatione consistunt, hoc est, quibus aliquid fieri imperatur, tot habebat, quot sunt in hominibus ossa: hoc est bis centum, & quadraginta octo: tot enim ossa hominum à Medicis numerantur. Præcepta uero, quibus aliquid fieri prohibetur, tot continebat quot in singulis annis dies uide licet: centum, & sexaginta quinque, ita ut omnia præcepta legis ueteris simul collecta sexcentorum numerum excederent.

Quarto Queritur, lex noua cur dicatur Lex libertatis? Respondeo ideo sic dici, quia liberat à iugo seruitutis, quæ à peccato descendit, & exiit: nam dat gratiam, & charitatē, liberat item à graui onere ueteris legis. Insuper quia cultores Nouæ legis Spiritu Dei aguntur, & amore ipsius diuina seruunt mandata, non ut serui, sed tanquam filij, qui amore ducti parentum iussa exequuntur.

Cap. LX.

De quibusdam legibus principalium Rerum publicarum, quæ apud Ethnicos floruerunt.

UT appareat discrimen inter leges, quas Deus ipse tulit, & eas, quas apud Gentes, homines alicui doctrina, & sapientia præditi condiderunt, referam in præsentia nonnullas earum gentium leges.

In primis animaduertendum est, multos fuisse legisatores, qui uel Respublicas fundarunt, uel præcepta de serendis ad populum legibus traderunt. Etenim primus omnium Minos Cretensibus leges tulit, teste Aristotele lib. 2. Poli. cap. 2. Strabone lib. 12. & Diodoro: libro 2. cap. 1. & lib. 6. capite 15. Zoroastres Bactriæ uis, ut ait Plinius,

Ab. a.

Exod. 19. & 20.

Ab. 15.

Math. 23.

Rom. 8.

